

Forældrefremmedgørelse skal stoppes!

Min klient tager fat i min hånd og knuger den hårdt. Der lyder et indeklemt skrig efterfulgt af en dyb og langvarig hulken. Vi befinder os i en terapeutisk samtale om et af denne kvindes største livstraumer. Hun har mistet sine to børn. De børn, hun elsker overalt på jorden og vil gå igennem ild og vand for. Forholdet mellem dem har ellers altid været godt og kærligt, men nu er børnene blevet overbevist om, at hun er en uværdig og uduelig mor. Det har far fortalt dem. Han siger, at det var mor, der forlod dem. Det er hende, der er skyld i, at de blev skilt og det er mors skyld det hele. Det tror børnene på nu. De bor lige rundt om hjørnet, men ønsker ikke længere at have kontakt med hende. Alle de aktiviteter mor har foreslået de sidste to år, har børnene afvist. Kun fars ideer og opfattelse af skilsmissemis og af alt andet i verden er sandt, hendes version nægter de at høre på. Børnene er vrede, angriber og fordrejer mors ord. Det er en barsk virkelighed, de alle tre befinder sig i.

For to år siden skete der en ændring i mandens adfærd. Sønnen fortalte dengang: "far vil ha' min lillesøster og nu vil han også ha' mig". Siden har mor og børn kun set hinanden sporadisk.

Denne historie trækker nogle af elementerne ved forældrefremmedgørelse frem. Med til historien hører en lang periode i moderen og børnenes liv med samværschikane. Når børnene skal være hos mor i den 7/7 ordning, der er aftalt, sætter far benspænd ind og forhindrer børnenes samvær med deres mor.

Forældrefremmedgørelse er en dybt alvorlig sag.

Udkast til lovændring

Der er et lovforslag på vej til ændring af forældreansvarsloven, med et formål om at hindre samværschikane og forældrefremmedgørelse. I den forbindelse har Dansk Psykologforening indsendt et høringsforslag, hvor de opfordrer til at erstatte udtrykket forældrefremmedgørelse med samværsvægning. Det, mener jeg, er at forpasse muligheden for at forhindre denne form for psykisk vold, der har så store konsekvenser for de børn og familier, det går ud over.

Politikerne har fat det helt rigtige sted, når de ønsker at hindre forældrefremmedgørende handlinger i at finde sted. Psykologforeningen er desværre på vej til at negligere et alvorligt problem.

Forældrefremmedgørelse og samværsvægning er to vidt forskellige fænomener

Forældrefremmedgørelse er et fænomen, der oftest optræder i skilsmissemisager og udføres af et menneske, der er hævngherrig og føler sig forsmået. Denne forælder benytter en række strategier

med det destruktive mål at skabe splittelse mellem parrets fælles børn og den anden forælder. Denne adfærd medfører i værste fald, at børnene afslår kontakten, og at barn og forælder derfor bliver fremmede for hinanden.

Den fremmedgørende forælder benytter uden blusel manipulation og løgne, til at påvirke barnet til at tage afstand. En sådan opførsel kan være svær at forestille sig, hvis man er et almindeligt, sundt menneske, der ønsker andre det godt. Ikke desto mindre har australsk forskning vist, at forældres fremmedgørende indsats er langt mere almindelig, end først antaget. Hvis man er vidne til det i familien, omgangskredsen eller blandt klienter er der ingen tvivl. Det er et gennemgribende overgreb over for barnet og den angrebne forælder. Det er også åbenlyst, at de angrebne har brug for intensiv hjælp og støtte.

Forældrefremmedgørelse er et relevant begreb, der benyttes internationalt og belyser et fænomen, der kan gøre professionelle i stand til at få øje på denne familiære voldsform.

Med begrebet samværsvægning rettes blikket alene PÅ BARNET og dets vægning af samvær med en forælder. Hvis vi udelukkende benytter dette begreb, risikere vi at miste muligheden for at få øje på de strategier, som en fremmedgørende forælder benytter for at underminere og afskæbe relationen mellem barnet og den anden forælder. Vi risikerer at overse de tegn, der viser sig hos børn, der er udsat for denne form for vold, som har negativ indflydelse på dem resten af livet. Det er et meget alvorligt svigt.

Forældrefremmedgørelse kan identificeres

Barnet kan naturligvis have gyldige grunde til at distancere sig fra en forælder. Næmlig den, der har rod i omsorgssvigt, vold, misbrug, overgreb mv. Det er ikke det, forældrefremmedgørelse handler om. Det er to forskellige fænomener.

Den internationale forskning om forældrefremmedgørelse er steget markant inden for de sidste fem - ti år. Der findes både valide og objektive værktøjer til at afkode et barns fremmedgørelse, som også giver mulighed for at skelne mellem barnets afstandtagen med og uden gyldig grund. Amy Bakers Five Factor Model er et af de værktøjer. Det er svært at se, hvilke gode grunde, der er til ikke at benytte denne viden.

Forældrefremmedgørelse skal kriminaliseres

Det er lykkedes at kriminalisere stalking, der er et alvorligt overgreb af psykisk vold mod et andet menneske. Det har taget omkring 20 år fra de første internationale love blev indført til, at stalking er blevet anerkendt og kriminaliseret som en særskilt type kriminalitet i Danmark.

Det vil være urimeligt, hvis vi i Danmark også denne gang skal vente 20 år på at få et lovgivningsmæssigt grundlag, der kan kriminalisere overgreb på børn af denne karakter.

Der er desværre mange vidneudsagn, der peger på, at det nuværende danske familieretssystem ikke fanger dette fænomen af psykisk vold i familien. Som nogle af de første skridt er der fra politisk hold gode og relevante tiltag, der ikke skal bremses. Imens er der rigtig mange børn og voksne, der lever med dyb og langvarig sorg under den ufrivillige adskillelse. Der er mange vidnesbyrd, der viser, hvordan forældrefremmedgørelse har ført til livslange traumer, depression, mistet livsmod, skam, skyld, afmagt mv. hos voksne, der har været udsat for de fremmedgørende strategier gennem barndommen.

Det forældrefremmedgjorte barn i centrum

I Danmark lytter vi til børn. Vi sætter barnet i centrum. Det er godt. Det er en lovfæstet rettighed børnene har. Problemet er dog, at et forældrefremmedgjort barn har det været gennem en voldsom påvirkning, der gør, at barnet er ude af stand til at mærke sig selv eller tænke klart. De intensive fremmedgørende forældre er gode til at overbevise børnene og systemet om deres fordrejede sandhed. Både gennem åbenlyse, men også subtile handlinger er de mestre i at chikanere samværet mellem barnet og den anden forælder, involvere børnene i forældrekonflikten, presse børnene til at tage parti og skabe et net af afhængighedsbånd mellem sig selv og barnet.

Det er ikke raketvidenskab at forestille sig, hvad disse børn svarer ved en børnesamtale i Familieretshuset. Det er derimod svigt, hvis ikke der, som det mindste, ringer en klokke, når professionelle møder et barn, der er sort-hvidt tænkende, idylliserer den ene, devaluerer den anden og ønsker at fravælge kontakten til den ene forælder, uden der er en gyldig grund.

Hvis ikke barnets juridiske rettighed, om at blive hørt og inddraget, følges med psykologfaglig viden, der viser, at barnets stemme kan være fordrejet gennem en dygtig manipulators aktive indsats, så får manipulatoren frit lejde til sit destruktive forehavende.

Derfor er det også nødvendigt at skabe et juridisk grundlag så forældrefremmedgørelse kan kriminaliseres og den psykiske vold over for børn og forældre kan stoppes.

Mona Kjær Ditlevsen